

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 września 2021 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi w sprawie z powództwa (...) S.A. z siedzibą w B. przeciwko B. S. o zapłatę:

1. uchylił nakaz zapłaty i oddalił powództwo;
2. zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 4.526,10 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, zaskarżając rozstrzygnięcie w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu apelujący zarzucił:

1. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że powódka pismem z dnia 1.02.2018r. nieskutecznie wypowiedziała umowę pożyczki, w sytuacji gdy powódka zgodnie z przedłożonymi dowodami pismem z dnia 28.02.2018 r. nadanym 01.03.2018 r. wypowiedziała skutecznie umowę pożyczki, co w konsekwencji doprowadziło do oddalenia powództwa jako przedwczesnego.
2. naruszenie art. 75c ust. 1 i ust. 2 ustawy prawo bankowe w zw. z art. 1 prawo bankowe poprzez błędne ich zastosowanie i uznanie, że umowa pożyczki zawarta pomiędzy stronami nie została skutecznie wypowiedziana, co w konsekwencji doprowadziło do oddalenia powództwa.
3. naruszenie art. 316 § 1 k.p.c. poprzez oddalenie powództwa w całości jako przedwczesnego w sytuacji gdy w dacie wydania wyroku przez Sąd I instancji całość dochodzonego roszczenia była wymagalna.
4. naruszenie art. 3 k.p.c., art. 227 k.p.c., art. 232 k.p.c. i art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. oraz art. 101 ustawy z dnia 28.04.1936 r. - Prawo wekslowe poprzez nieuwzględnienie powództwa w całości w przypadku gdy powódka oparła swoje roszczenie na przedstawionym do zapłaty, prawidłowo wypełnionym i ważnym dokumencie wekslowym, a pozwany nie złożył skutecznie wniosków dowodowych przeciwko żądaniu pozwu, a tym samym nie wykazał, że żądanie pozwu jest niezasadne, co miało wpływ na rozstrzygnięcie i w konsekwencji doprowadziło do oddalenia powództwa.

Wobec podniesionych zarzutów apelujący wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonym zakresie i uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych za I instancję od całości żądania zgłoszonego w pozwie, zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania apelacyjnego wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Ewentualnie powód wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia Sądowi I instancji z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach instancji odwoławczej.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie w całości jako bezzasadnej oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych biorąc pod uwagę fakt, iż pozwana reprezentowana jest w postępowaniu apelacyjnym przez innego pełnomocnika.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda jest o tyle zasadna, że skutkowałą uchyleniem wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania w pierwszej instancji, Sąd Rejonowy nie rozpoznał bowiem istoty sprawy.

Pojęcie „istoty sprawy”, o którym mowa w art. 386 § 4 k.p.c., dotyczy jej aspektu materialno-prawnego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie Sądu I instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy. W szczególności chodzi zaś tutaj o różnego rodzaju zaniedbania, które w ogólnym rozrachunku polegają na zaniechaniu zbadania materialnej podstawy

żądania albo pominięciu merytorycznych zarzutów stron przy jednoczesnym bezpodstawnym przyjęciu, że istnieje przesłanka materialno-prawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (por. wyrok SN z dnia 9 stycznia 1936 r., C 1839/36, Zb. Orz. 1936, poz. 315; postanowienia SN z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, opubl. OSNC Nr 1/1999 poz. 22; z dnia 15 lipca 1998 r., II CKN 838/97, opubl. baza prawna LEX Nr 50750; z dnia 3 lutego 1999 r., III CKN 151/98, opubl. baza prawna LEX Nr 519260 oraz wyroki SN z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, opubl. OSP Nr 3/2003 poz. 36; z dnia 21 października 2005 r., III CK 161/05, opubl. baza prawna LEX Nr 178635.; z dnia 12 listopada 2007 r., I PK 140/07, opubl. OSNP Nr 1-2/2009 poz. 2). Inaczej mówiąc „nierozpoznanie istoty sprawy” oznacza uchybienie procesowe Sądu I instancji polegające na całkowitym zaniechaniu wyjaśnienia istoty lub treści spornego stosunku prawnego, przez co rozumie się nie wniknięcie w podstawę merytoryczną dochodzonego roszczenia, a w konsekwencji pominięcie tej podstawy przy rozstrzyganiu sprawy. Proces stosowania prawa przez sąd polega na ustaleniu faktów relewantnych dla rozstrzygnięcia, opisanych hipotezami norm prawa cywilnego materialnego, które znajdują zastosowanie dla zgłoszonych roszczeń. Brak rozważań w tym zakresie prowadzić musi do niewyjaśnienia istoty sprawy (wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 2 kwietnia 2019 r., I ACa 959/18, Lex nr 2668188). Oceny, czy Sąd I instancji rozpoznał istotę sprawy, dokonuje się zaś na podstawie analizy żądań pozwu, stanowisk stron i przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę rozstrzygnięcia.

Sąd Rejonowy oddalił powództwo, stwierdzając, iż zarzut pozwanego w zakresie nieskutecznego wypowiedzenia umowy kredytu, a zatem i przedwczesności powództwa okazał się uzasadniony. Sąd I instancji uznał, że powód nie wykazał w jakikolwiek sposób tego, by doręczono czy choćby wysłano stronie pozwanej wypowiedzenie umowy pożyczki, którego niepoświadczony za zgodność z oryginałem wydruk został załączony do pozwu, a to zgodnie z deklaracją wekslową było warunkiem powstania uprawnienia do wypełnienia weksla in blanco. Brak złożenia wobec strony pozwanej oświadczenia o wypowiedzeniu umowy pożyczki pozbawiało zatem powoda prawa do wypełnienia weksla in blanco, który stanowił podstawę dochodzonego w niniejszej sprawie roszczenia. Wprawdzie powód złożył do akt sprawy kserokopię książki nadawczej z dnia 1 marca 2018 roku, jak również wydruk z portalu Poczty Polskiej „śledzenie przesyłek” stanowiący dowód nadania przesyłki w dniu 1 marca 2018 roku, to nie sposób przyjąć, iż świadczy to o nadaniu przesyłki zawierającej wypowiedzenie umowy pożyczki z dnia 1 lutego 2018 roku mając na względzie znaczny upływ czasu tj. 1 miesiąc.

W tym miejscu należy wskazać, że rację ma skarżący zarzucając Sądowi I instancji błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że powódka pismem z dnia 1 lutego 2018 r. nieskutecznie wypowiedziała umowę pożyczki. Wbrew ustaleniom Sądu Rejonowego, pismo zatytułowane „wypowiedzenie umowy pożyczki wraz z wezwaniem do wykupu weksla” zostało sporządzone w dniu 28 lutego 2018 roku, co wyraźnie zostało zaznaczone w piśmie. Tym samym złożone do akt sprawy kserokopie książki nadawczej z dnia 1 marca 2018 roku jak również wydruk z portalu Poczty Polskiej „śledzenie przesyłek” stanowią dowód nadania przesyłki zawierającej wypowiedzenie umowy, które zostało doręczone w dniu 8 marca 2018 roku.

Konsekwencją błędnego ustalenia przez Sąd I instancji daty wypowiedzenia umowy było uznanie nieskuteczności jej wypowiedzenia z pełnym pominięciem żądania pozwu.

Sąd Rejonowy nie odniósł się także do żądania pozwanego złożenia oryginału umowy pożyczki oraz dokumentu wypowiedzenia bądź poświadczonych za zgodność z oryginałem kopii tych dokumentów (k.139v-140), ustalając stan faktyczny na podstawie niepoświadczonych kserokopii, co należy uznać za postępowanie wadliwe, w świetle art. 129 § 1-4 k.p.c.

Ponadto wskazać należy, iż dopóki stronami stosunku wekslowego pozostają strony stosunku podstawowego zabezpieczonego wekslem, regulacja art. 10 Prawa wekslowego nie wyłącza możliwości badania stosunku podstawowego przez sąd, w tym również z urzędu. Jednocześnie z deklaracji wekslowej podpisanej przez pozwanego wynika, że upoważnia się pożyczkodawcę do wypełnienia weksla na sumę odpowiadającą zadłużeniu wynikającemu z umowy pożyczki. Skoro zgodnie z deklaracją wekslową powód był uprawniony do wypełnienia weksla sumą odpowiadającą aktualnemu zadłużeniu pozwanego, to niezbędne było dokonanie oceny, jaki był stan zadłużenia pozwanej w chwili wypełnienia weksla.

Sąd Rejonowy poprzez brak odniesienia się do żądania pozwu, ale także rozpoznania pozostałych zarzutów pozwanego poza nieskutecznością wypowiedzenia umowy, w tym zarzutów dotyczących stosunku podstawowego, biorąc pod uwagę, iż pozwany jest konsumentem, nie rozpoznał istoty sprawy.

Na marginesie jedynie należy zauważyć, że Sąd Rejonowy błędnie zastosował w niniejszej sprawie art. 75c ust. 1 Prawa bankowego, bowiem jak słusznie zarzucił powód, nie jest on podmiotem, do którego działalności stosuje się przepisy wskazanej ustawy.

Pomimo tego, że zgodnie z treścią art. 382 k.p.c. postępowanie apelacyjne ma charakter merytoryczny i w tym znaczeniu jest przedłużeniem postępowania przeprowadzonego przed sądem pierwszej instancji, jednakże z pola widzenia nie może schodzić wymóg zachowania instancyjności, o której stanowi art. 176 ust. 1 Konstytucji RP. Jak zasadnie wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 26 lutego 2021 r. (I CZ 88/20, L.) ocenę, czy sprawa wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, należy odnieść do tych dowodów, które dla rozpoznania istoty sprawy miałyby zasadnicze znaczenie, zaś przeprowadzone przez sąd pierwszej instancji dowody nie były istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Przeprowadzenie przez sąd drugiej instancji takich dowodów i poczynienie na ich podstawie niezbędnych ustaleń faktycznych, a następnie dokonanie ich koniecznej, pełnej oceny prawnej, pozbawiłoby uczestników możliwości kwestionowania ustalonej podstawy faktycznej z powodu zakazu oparcia skargi kasacyjnej na zarzutach dotyczących ustalenia faktów i oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.) oraz ze względu na związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). W ocenie Sądu Okręgowego, rozpoznanie sprawy wymagałoby czynienia kluczowych ustaleń po raz pierwszy w instancji odwoławczej i gromadzenia dowodów w odpowiedniej formie procesowej. Z tego też powodu, zasadnym jest respektowanie uprawnień stron wynikających z zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego, które uzasadnia w takich wypadkach uchylenie orzeczenia.

Z tych wszystkich względów, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. zaskarżony wyrok podlegał uchyleniu, a żądanie pozwu musi być przedmiotem ponownego rozpoznania w pierwszej instancji. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego pozostawiono Sądowi niższej instancji, jak wymaga tego art. 108 § 2 k.p.c.

Ponownie rozpoznając sprawę, Sąd Rejonowy winien poczynić prawidłowe ustalenia faktyczne w zakresie wypowiedzenia umowy najmu, odnieść się do wniosku strony powodowej przedstawionego na k. 139v akt sprawy w zakresie złożenia przez powoda oryginału umowy pożyczki oraz dokumentu wypowiedzenia bądź poświadczonych za zgodność z oryginałem kopii tych dokumentów. Rolą Sądu I instancji będzie również rozważanie stosunku podstawowego łączącego strony, w tym ocena abuzywności klauzul umownych zgodnie z żądaniem pozwanego. Po przeprowadzeniu opisanych czynności, Sąd Rejonowy poczyni ustalenia co do prawidłowej podstawy faktycznej, dokona ponownej oceny żądania pozwu i rozstrzygnie o istocie sprawy.